

N.F.S. Grundtvigs tale om værnepligt for straffede i Den Grundlovgivende Rigsforsamling

Taler

Nikolai Frederik Severin
Grundtvig
Medlem af Den
Grundlovgivende
Rigsforsamling

Dato

22. januar 1849

Sted

Christiansborg

Omstændigheder

Den Grundlovgivende Rigsforsamling diskuterede værnepligt for straffede.

Jeg skulde ikke have blandet mig i Talen om denne Paragraph, naar det ikke havde syntes mig, at den er bleven omtalt, som om den havde været en Paragraph, der bestemte enten Udelukkelse fra Valgret eller fra nogen anden borgerlig Rettighed, da der dog kun er Talen om en Fritagelse for, hvad Alle kalde en stor Byrde, hvad der netop er stridt saameget om her i Huset, hvem der dog egentlig fortjener at bære den, og under disse Omstændigheder synes mig, at Spørgsmaalet kunde kun være derom, enten denne Paragraph skulde udgaae, eller ikke udgaae som aldeles upassende, da man jo dog ikke vilde sætte en Belønning for Straffearbejdere eller Æreløse, og man dog kan være ganske sikker paa, at naar Talen er om Krigstjeneste i Fredstid, om Sessionsvæsen og Garnionstjeneste og Kasernefængsel, da er der vist ikke en Eneste, der har siddet i Tugthuset, der vil beklage sig over, at han skulde være udelukket derfra. Var der paa den anden Side, som der jo slet ikke er, var der Tale om Landets virkelige Forsvar, da synes mig, det var det eneste Tilfælde, hvor der kunde tales om en Ære; thi urimeligt maa jeg finde det at kalde den Ting en Ære, som efter Alles Følelse er en stor, ja en meget stor Byrde, og hvis Ærestegn jeg idetmindste aldrig har havt Øine til at see.

Det maatte altsaa være i Krig, og da skal man idetmindste ikke sige, at det er Fortiden, som har indført den slemme Vane at udelukke Forbrydere eller dem, der have lidt offentlig Straf, at udelukke dem fra Æren af at deeltage i Krigen og dens Farer; thi deels vide vi jo, at saalænge, som de staaende Hære bestode af

hvervede Folk, at da spurgtes slet ikke derom, hvor de vare komne fra, der kunde hjælpe til at forsvare, naar de kun havde deres Lemmer ved Magt, og deels veed jeg, det idetringeste een Gang har været Tilfældeet hos os, at man bestemte Slaverne til at gaae i Spidsen, naar der blev Krig. Det var nemlig, eftersom jeg har hørt af Folk, der levede paa den Tid, Tilfældeet i 1762, da vi skulde havt Krig med Russen, og jeg vil i den Henseende sige, at dersom vi i Krigstilfælde vilde udelukke Enhver, der havde faaet en Plet paa sit Navn, da efterlignede vi ikke de gamle frie Folk, som derimod ansaae det Modsatte for det Rette, og jeg tør sige, handlede ogsaa deri baade klogt og ædelt; thi hvorfor skulde det ikke. tillades den borgerlig plettede Mand, naar han endnu havde bevaret Kjærligheden til sit Fødeland og Medfølelsen for Folket, netop derved at aftvætte sin Skamplet. Jeg siger det saameget mere, som af de mange Beviser paa dansk Fædrelandskjærlighed, som i det foregaaende Aar have rørt mig, da veed jeg Intet, der har rørt mig mere, end at endeel af vore Slaver bleve enige om at sammenskyde Penge til Krigens Førelse.

En anden Ting veed jeg ikke, om den er rigtig, men jeg har dog hørt det, uden at have Grund til at tvivle om dets Rigtighed, at Enkelte ere brudte ud af Slaveriet i Rendsborg og have meldt sig, for at indsættes i det danske Slaveri her.

[Almindelig Latter] Ja, mine Herrer, er det sandt, saa er det ikke til at lee af, men at røres ved. Altsaa i denne Henseende, hvor det gjaldt Krigen, da kan jeg paa ingen Maade stemme med dem, som ville, at Folk skulle vrages, fordi de have været i Tugthuset og enten have tabt deres Ære eller have dog Formodningen mod sig; thi, som en lovkyndig Rigsdagsmand her i Forsamlingen bemærkede, kan det ingeni lunde siges, at det altid er noget Vanærende, som fører til offentligt Arbeide, og vil jeg i denne Anledning bemærke, at det først var ifjor, at den Bestemmelse er afskaffet, hvorefter jeg tør sige, at den ædleste Mand kunde blive dømt til offentligt Arbeide; thi vi vide, at det var det, hvormed alle Skribenter truedes, naar de rørte ved, hvad der kaldtes det forbudne Træ. Naar jeg skulde stemme om denne Paragraph, da maatte jeg stemme for dens Udelukkelse i det Hele; thi det er vistnok, at skulde kun det Halve, det Sidste udelades, da blev den i mine Øine aldeles latterlig.

Tags

Den Første Slesvigske Krig 1848-1851, Den Grundlovgivende Rigsforsamling, Politisk tale

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/grundtvigs-tale-i-den-grundlovgivende-rigsforsamling-om-vaernepligten-for-straffede>